

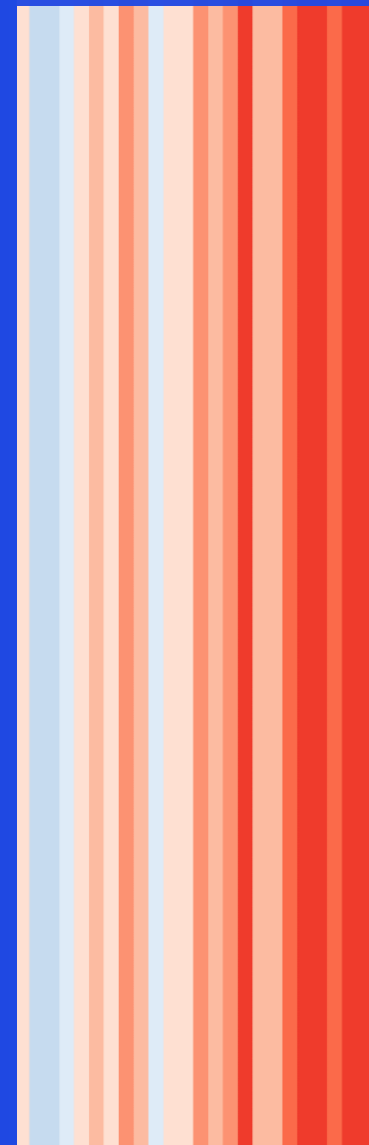

Het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector

Voortgangsrapportage 2022 – deel 2: Actieplannen

Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment

27 februari 2023

Inhoud

01	Inleiding tot het Klimaatcommitment	3 – 4
02	Managementsamenvatting	5
03	Analyse van de actieplannen	6 – 21
04	Appendices	22 – 30

Inleiding tot het Klimaatcommitment

52

financiële instellingen hebben in 2019 het Klimaatcommitment ondertekend en hebben zich verbonden om:

het CO₂e-gehalte van hun portefeuille te meten en te rapporteren

een actieplan met CO₂e-reductie-doelstellingen te ontwikkelen

Het Klimaatakkoord van Parijs en de rol van de financiële sector

Het Klimaatakkoord van Parijs heeft hoge verwachtingen gewekt voor de financiële sector met als belangrijkste doelstelling "de financieringsstromen in overeenstemming te brengen met een traject dat leidt tot lage broeikasgasemissies en een klimaatbestendige ontwikkeling". 450 financiële instellingen hebben zich er tijdens de COP26 in 2021 toe verbonden om te helpen de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C, overeenkomstig de onlangs opgerichte Glasgow Financial Alliance for Net-Zero (GFANZ). Dit is een duidelijk signaal dat financiële instellingen hun beleggingen en kredietverstrekking in een koolstofarme economie willen verhogen.

Dit is een belangrijke stap, aangezien het meest recente IPCC-rapport van 2022 waarschuwt dat we vóór eind 2040 de drempel van 1,5 °C zullen bereiken en dat een drastische vermindering van de emissies nodig is om een aanzienlijke klimaatimpact te helpen voorkomen.

Het kabinet heeft tot doel in 2050 de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul te reduceren met een streefdoel van tenminste 55% reductie, sturend op 60% in 2030.

Na een lange reeks inspanningen vanaf 2015 (zie appendix 2) heeft de Nederlandse financiële sector in 2019 zijn ambitie om het Klimaatakkoord te ondersteunen, kracht bijgezet via het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector, dat een groot aantal Nederlandse financiële instellingen vrijwillig heeft ondertekend (hierna: de ondertekenaars).

De Nederlandse financiële sector heeft via zijn financierings- en

beleggingsactiviteiten een belangrijke rol in het beïnvloeden van de CO₂e-uitstoot van de reële economie. Daarom is het nodig het CO₂e-gehalte van de beleggings- en kredietportefeuilles te meten en acties te ondernemen die bijdragen aan een reductie van de CO₂e-uitstoot in de economie.

Doel van dit rapport

Dit is het tweede deel van de voortgangsrapportage 2022, waarin specifiek inzicht wordt gegeven in de actieplannen van financiële instellingen, op basis van aangeleverde gegevens. De verzamelde informatie is door de instellingen aan KPMG verstrekt middels een ingevulde vragenlijst.

Er is voor een vooraf afgestemde vragenlijst gekozen om de vergelijkbaarheid tussen de verschillende deelnemers te vergroten. De vragen zijn van tevoren afgestemd met de koepelorganisaties en afgevaardigden van het ministerie van Financiën en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Deze rapportage geeft ondertekenaars en andere geïnteresseerden inzicht in de opzet en de algemene inhoud van de plannen die helpen bij het realiseren van de afspraken uit het Klimaatcommitment.

Inleiding tot het Klimaatcommitment

De Nederlandse financiële sector heeft in 2019 het initiatief genomen om bij te dragen aan de realisatie van het Klimaatakkoord van Parijs, in overeenstemming met hun rol, verantwoordelijkheid en capaciteit in de financiële keten.

52 banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders hebben toegezegd actie te ondernemen in overeenstemming met de doelstellingen van het Klimaatcommitment.

Het kabinet heeft tot doel in 2050 de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul te reduceren met een streefdoel van tenminste 55% reductie, sturend op 60% in 2030.

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiermee verbinden de ondertekenende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.

b. De partijen ondernemen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.

c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financieringen van CO₂-reducerende projecten.

d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het wetsvoorstel van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af

Deze rapportage richt zich op de volgende acties uit het Klimaatcommitment:

c. Actieplannen inclusief reductiedoelstellingen opstellen

Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen, inclusief reductiedoelstellingen voor 2030, bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen, waaronder CO₂e-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement en financieringen van CO₂e-reducerende projecten.

Alle instellingen hebben actieplannen opgeleverd.

10% van de instellingen heeft niet een volledig plan opgeleverd, omdat een tussentijds doel voor 2030 mist.

Managementsamenvatting

Kernuitkomsten

100% van de deelnemende financiële instellingen heeft een klimaatactieplan gepubliceerd.

96% van de instellingen heeft de ambitie om zijn portfolio in lijn te brengen met het 1,5 °C-scenario en uiterlijk in 2050 een 'net zero'-portfolio te bereiken.

90% van de instellingen heeft een tussentijdse doelstelling voor 2030. Een 2030-doelstelling was onderdeel van de afspraken van het Klimaatcommitment. Daarmee voldoen 5 instellingen niet aan deze afspraak in het Klimaatcommitment.

94% van de organisaties heeft zijn actieplan laten goedkeuren door het dagelijks bestuur en/of de raad van commissarissen/toezicht

94% van de ondertekenaars geeft aan te weten welke sectoren in hun portefeuille de meeste emissies veroorzaken; 78% hiervan gebruikt deze inzichten om zijn actieplan te richten op deze sectoren, bijvoorbeeld voor het formuleren van de doelstellingen of voor de acties, zoals engagement of desinvesteringen.

92% van de organisaties gebruikt PCAF als methode voor het meten van emissies. Dit ondersteunt de vergelijkbaarheid.

In het algemeen zijn de actieplannen met zorg opgesteld. Het is moeilijk nu vast te stellen of de acties voldoende zijn om de CO₂e reductie te behalen. Implementatie is onder andere afhankelijk van het invoeren van maatregelen in de fysieke economie. Instellingen evalueren periodiek de actieplannen en stellen ze waar nodig bij.

Aandachtspunten

Bij 14% van de instellingen is de bestuursvoorzitter (bv. CEO) zelf verantwoordelijk voor en/of direct betrokken bij de uitvoering van het plan, wat duidt op een hoge mate van prioriteit. Bij de overige organisaties wordt het plan door andere directie- en of bestuursleden opgepakt of wordt het gedelegeerd naar lagere niveaus in de organisatie. Het succes van de actieplannen wordt mede bepaald door een sterke betrokkenheid van de top van een instelling.

Bij 43% van de instellingen zijn de actieplannen/doelstellingen geïntegreerd in de prestatiebeoordeling van bestuurders. Het integreren van de actieplannen in de prestatiebeoordeling bevordert naar verwachting de realisatie van de plannen.

Bij 65% van de instellingen hebben de interne risicomangers van de organisatie een rol in het beoordelen van de effectiviteit van de actieplannen. De betrokkenheid van bijvoorbeeld interne auditors kan de haalbaarheid en/of betrouwbaarheid van de actieplannen vergroten.

71% van de instellingen neemt alle relevante activaklassen, zoals weergegeven in de leidraad¹, op in het actieplan. Een reden voor het niet meenemen van relevante activaklassen is de databeschikbaarheid. Het is belangrijk dat de actieplannen worden uitgebreid met relevante activaklassen wanneer de benodigde data beschikbaar komt.

22% van de instellingen heeft zijn reductiedoelstellingen goed laten keuren door een derde partij, zoals SBTi, of gaat dit nog doen. Externe goedkeuring kan bijdragen aan de effectiviteit van een actieplan en is een expliciete aanbeveling aan instellingen.

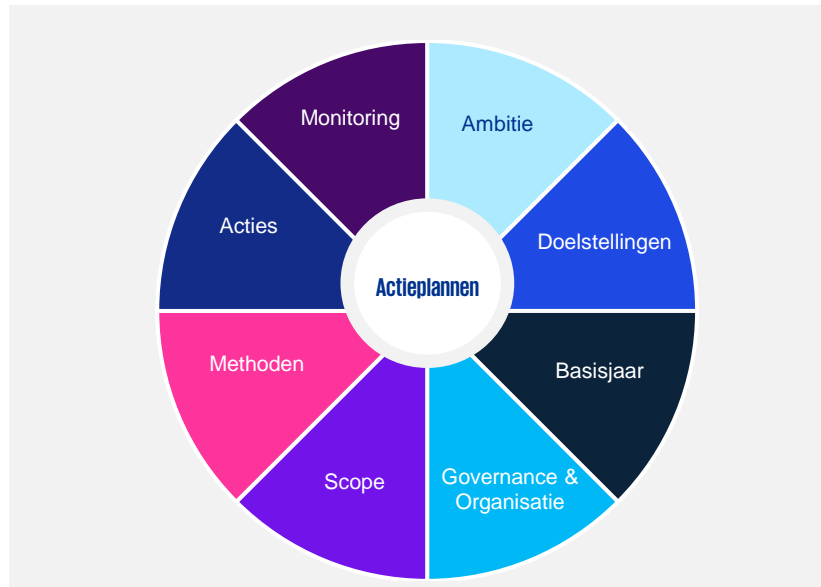

45% neemt de scope 3 CO₂e-emissies van investeringen (deels) mee in het monitoren en het formuleren van doelstellingen. Dit is belangrijk om te doen voor sectoren waarbij scope 3 een aanzienlijk aandeel heeft in de totale emissies, bijvoorbeeld de olie- en gaseconomie. Vaak wordt de beschikbaarheid van data en meetmethoden als probleem gemeld. De leidraad geeft geen uitleg over het meenemen van scope 3 in het formuleren van doelstellingen (want: niet verplicht). Instellingen worden wel aangemoedigd hierover te rapporteren.

¹ Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar slide 12 en de [Leidraad](#), gepubliceerd in Q4 2022.

Dit rapport heeft de klimaatactieplannen van de ondertekenaars van het Klimaatcommitment geanalyseerd op basis van acht aspecten

Het in lijn brengen van financiële portefeuilles met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs is een complexe opgave. Verschillende sectorinitiatieven hebben al richtlijnen gepubliceerd voor het ontwikkelen van actieplannen en voor het formuleren van doelstellingen voor financiële instellingen op klimaat. Op basis van een selectie aan inzichten hebben wij een overzicht opgesteld van aspecten die veelal onderdeel zijn van de verwachtingen van internationale initiatieven bij actieplannen op klimaat¹. De volgende aspecten zijn gebruikt voor de analyse van de actieplannen:

Aspecten	Relevantie voor actieplan
01 Ambitie	Actieplannen dienen bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs. Het ambitieniveau geeft inzicht in de mate waarin organisaties deze doelen nastreven.
02 Doelstellingen	Doelstellingen maken het ambitieniveau van een organisatie helder en meetbaar. Tussentijdse of activa-/sectorspecifieke doelstellingen helpen bij het behalen van het einddoel.
03 Basisjaar	Een basisjaar biedt een referentiekader waartegen de reductiedoelen worden gemeten. Hierdoor kan de voortgang gemeten worden.
04 Governance & Organisatie	Om de reductiedoelstellingen te halen, moeten deze geïntegreerd worden in de governance- en organisatiestructuur. Een hoge mate van integratie verhoogt de kans dat de reductiedoelen gehaald worden.
05 Scope	De scope geeft aan welk deel van de relevante financieringen en beleggingen wordt meegenomen in het actieplan. Een beperkte scope vormt een risico voor het behalen van de doelen.
06 Methoden	De methoden, indicatoren en databronnen die gebruikt zijn in het actieplan, geven inzicht in de haalbaarheid en meetbaarheid van het plan. Goede, wetenschappelijk onderbouwde methoden dragen bij aan de realisatie van de reductiedoelen.
07 Acties	De acties in het actieplan geven inzicht in de wijze waarop instellingen hun doelen verwachten te bereiken. Dit geeft inzicht in de haalbaarheid van het actieplan.
08 Monitoring	Regelmatige monitoring helpt bij het bijstellen van de actieplannen en draagt zo bij aan een betrouwbaarder actieplan.

¹ Voor een overzicht van de gebruikte literatuur voor de onderbouwing van de actieplannen verwijzen wij naar appendix 1.

Ambitie: 96% van de financiële instellingen heeft de ambitie om een 'net zero'-portfolio te bereiken in 2050 en heeft het actieplan gebaseerd op een 1,5 °C-scenario

96%

van de deelnemende instellingen geeft expliciet aan de ambitie te hebben om zijn portfolio in lijn te brengen met een 1,5 °C-scenario: dit betekent een 'net zero'-portfolio in 2050. Daarvan hebben 3 instellingen de ambitie om eerder een 'net zero'-portfolio te bereiken.

De actieplannen van de instellingen zijn gebaseerd op verschillende klimaatveranderingsscenario's. Voor 92% van de actieplannen is gebruikgemaakt van op wetenschap gebaseerde scenario's.

Hoewel de bovengenoemde scenario's verschillen in de reductiepaden om net zero in 2050 te behalen, beogen ze allemaal om de temperatuurstijging onder de 1,5 °C te houden ten opzichte van het pre-industriële niveau en zijn ze gebaseerd op 'low tot no overshoot'.

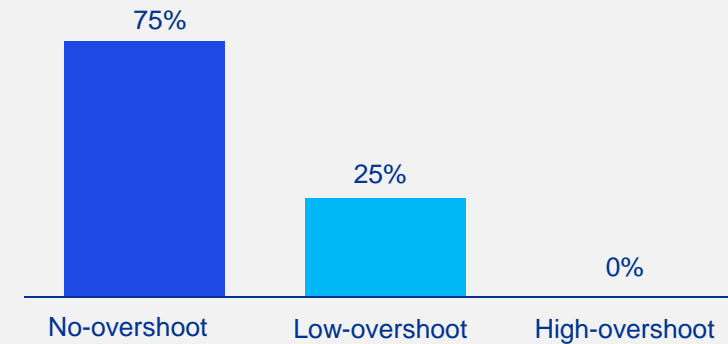

20% van de instellingen geeft aan zich te hebben aangesloten bij organisaties die zijn opgericht om 'net zero'-targets, commitments en actieplannen te accelereren, naast het Klimaatcommitment.

4 instellingen hebben het actieplan niet op een bekend klimaatveranderingsscenario gebaseerd, maar hebben zelf een reductiepad opgesteld.

Het overshoot-scenario waar instellingen van uitgaan

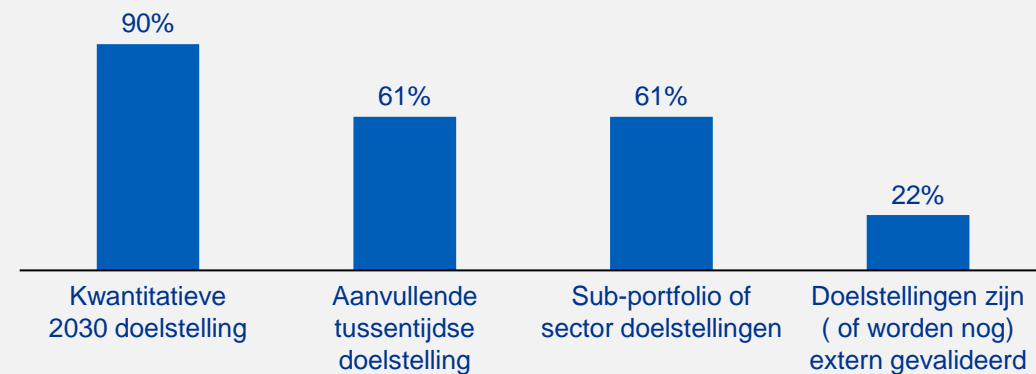
Alle instellingen gaat uit van een 'low tot no overshoot'-scenario. Bij een overshoot-scenario wordt uitgegaan van een beperkte CO₂e-emissiereductie tot 2030, waarna er een sterkere daling wordt verwacht tussen 2030 en 2050. Desalniettemin zijn zowel 'no-' als 'low overshoot'-scenario's in lijn met een maximale opwarming van 1,5 °C in 2050.

De 'high overshoot'-scenario's leunen sterk op technologische ontwikkelingen en worden over het algemeen niet geloofwaardig geacht. 'Low tot no overshoot'-scenario's zijn aanzienlijk minder afhankelijk van het realiseren van negatieve CO₂e-emissies.

Doelstellingen: 90% van de actieplannen bevat een kwantitatieve doelstelling voor 2030. 61% van de instellingen heeft een subportfolio of sectorspecifieke doelstelling

90% van de financiële instellingen heeft naast een 'net zero'-doelstelling in 2050 een tussentijdse reductiedoelstelling geformuleerd voor 2030. 61% van de instellingen heeft ook additionele tussentijdse doelstellingen geformuleerd (bv. in 2025). Specifieke doelstellingen voor sector- of activaklassen zijn door 61% van de instellingen geformuleerd. Daarnaast geeft 22% van de instellingen aan dat zijn doelstellingen zijn goedgekeurd door een derde partij, of is bezig de doelstellingen te laten valideren

Typen doelstellingen die financiële instellingen geformuleerd hebben

Tussentijdse doelstellingen

14 instellingen (27%) hebben een jaarlijks beoogd reductiepad (bijvoorbeeld van 7% per jaar). Daarvan hebben 3 instellingen aangegeven dit niet te zien als harde doelstellingen, maar eerder als een trendlijn die gevolgd dient te worden.

Kwantitatieve 2030 doelstelling

29 instellingen hebben een doelstelling genoemd voor het gehele portfolio. Bij 26 daarvan is de doelstelling minstens 50% reductie ten opzichte van het basisjaar. Bij 17 instellingen verschillen de doelstellingen per sector-/activaklasse. De doelstellingen zijn echter moeilijk te vergelijken, vanwege verschillen in basisjaar, het wel/niet meenemen van scope 3 en het type doelstelling dat gesteld is (absoluut / economische intensiteit / fysieke intensiteit).

Aanvullende tussentijdse doelstellingen

De aanvullende reductiedoelstellingen zijn erg verschillend. 29% heeft een reductiedoelstelling voor 2025. Andere instellingen hebben bijvoorbeeld jaarlijkse reductiedoelstellingen of doelstellingen voor uitsluiting.

Subportfolio- of sectordoelstellingen

Bij het formuleren van sectorspecifieke doelstellingen focussen veel instellingen zich op emissie-intensieve sectoren. De beschikbaarheid van (betrouwbare) data en/of meetmethodes is een veelgenoemde reden voor het niet-formuleren van deze doelstellingen.

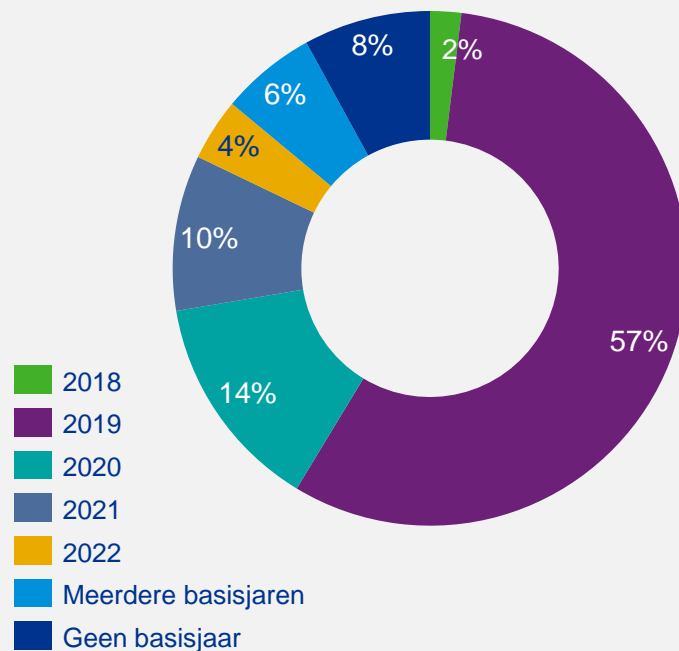
Goedkeuring door derde partij

Instellingen geven aan dat hun doelstellingen zijn gevalideerd (of bezig zijn met het validatie proces) door een derde partij (bv. SBTi, NZAMI of IIGCC).

Basisjaar: Financiële instellingen gebruiken verschillende basisjaren om hun CO₂e-reducties te meten. Dit maakt het vergelijken van reductiedoelstellingen en resultaten tussen instellingen complex

De reductiedoelstellingen worden vaak afgezet tegen een basisjaar. Financiële instellingen geven verschillende redenen voor het bepalen van hun basisjaar. Veel genoemde redenen zijn de beschikbaarheid van (betrouwbare) data en het volgen van internationale richtlijnen en scenario's.

Welk basisjaar gebruiken financiële instellingen om hun CO₂e-reducties te meten?

¹ [NZIF IIGCC-Target-Setting-Guidance.pdf](#) p. 21

Het gebruikmaken van een basisjaar is geen vereiste vanuit het Klimaatakkoord. Voor het stellen van reductiedoelen en het bijhouden van progressie is het echter goed om dit wel te doen.

De Nederlandse overheid gebruikt 1990 als basisjaar voor haar klimaatdoelstellingen richting klimaatneutraal in 2050. Vanwege databeschikbaarheid en -betrouwbaarheid gebruiken instellingen echter een later basisjaar. Dit maakt het lastiger om te bepalen in welke mate wordt bijgedragen aan het huidige doel van het Klimaatakkoord.

46 organisaties (90%) gebruiken als basisjaar 2019 of later. In het algemeen geldt: hoe later het basisjaar, hoe beter de kwaliteit van data.

19 instellingen (37%) hebben hun basisjaar gebaseerd op (inter)nationale afspraken, richtlijnen en scenario's. Zo verwijst het grootste deel van de instellingen met 2019 als basisjaar bijvoorbeeld naar de uitleg van de IIGCC¹. 22 instellingen (43%) hebben hun basisjaar gekozen vanwege de beschikbaarheid van (betrouwbare) data.

4 instellingen (8%) zetten hun emissies niet af tegen een basisjaar. Zij werken bijvoorbeeld met een absoluut doel en/of kijken per jaar hoeveel er nog gereduceerd moet worden om in 2050 een 'net zero'-portfolio te bereiken.

Governance (1/2): 94% van de instellingen heeft actieplannen verankerd in de bestuursstructuur. Dit draagt bij aan de realisatiekracht van de plannen. De mate waarin en de manier waarop ze zijn verankerd, verschilt per instelling

94%

van de actieplannen is goedgekeurd op bestuursniveau. Dit betreft het dagelijks bestuur of de raad van toezicht van de organisatie

43%

van de actieplannen en/of reductiedoelstellingen is verankerd in de prestatiebeoordeling van bestuurders

Tussen organisaties zijn er verschillen in verantwoordelijkheden en mate van betrokkenheid van bestuurders bij het actieplan.

- De mate van betrokkenheid van de bestuursvoorzitter en/of het dagelijks bestuur verschilt in de uitvoering van de klimaat-actieplannen. 14% van de instellingen geeft hierbij expliciet aan dat de bestuursvoorzitter (b.v. CEO) van de instelling eindverantwoordelijk is voor en/of direct betrokken is bij de uitvoering van het actieplan. In de andere gevallen wordt het plan door andere bestuurs- of directieleden opgepakt of wordt het gedelegeerd naar lagere niveaus in de organisatie.
- De helft van de organisaties heeft geen specifieke verantwoordelijkheden beschreven voor het hoogste orgaan dat het actieplan heeft goedgekeurd. Dat heeft een algemene 'eindverantwoordelijkheid' voor het uitvoeren van het plan. De andere organisaties beschrijven verantwoordelijkheden, zoals formuleren van doelstellingen, het monitoren van resultaten en het sturen hierop.

Bestuurders worden beoordeeld op het behalen van de reductiedoelstellingen. Enkele instellingen hebben de klimaatdoelen gekoppeld aan de variabele beloning.

- Instellingen die hun actieplan en/of reductiedoelstellingen hebben verankerd in het evaluatiebeleid, beoordelen bestuursleden op het behalen van specifieke doelen uit het actieplan. Negen instellingen geven aan dat het gehele bestuur klimaat gerelateerde doelstellingen heeft. Voor andere instellingen heeft slechts één bestuurslid klimaat gerelateerde doelstellingen. Waar variabele beloning mogelijk is, geeft 22% expliciet aan de variabele beloning te hebben gekoppeld aan de klimaatdoelstellingen*.
- Instellingen die de klimaatdoelen niet verankerd hebben in het evaluatiebeleid van bestuursleden (57%), geven o.a. aan duurzaamheid integraal mee te nemen in hun strategisch jaarplan of geen variabel beloningsbeleid te hebben (o.a. variabele beloningen voor bestuurders van pensioenfondsen zijn wettelijk niet toegestaan).

In het beloningsbeleid van een verzekeraar is expliciet een doelstelling opgenomen voor het verminderen van de gefinancierde emissies. Ook verwacht deze instelling van de bedrijven met de hoogste uitstoot een klimaattransitieplan dat onderdeel is van de strategie en gekoppeld is aan het beloningsbeleid. Dit verhoogt de realisatiekracht.

* Percentage berekend o.b.v. het aantal instellingen excl. Pensioenfondsen (8/37). Pensioenfondsen mogen volgens de wet geen variabele beloning uitkeren aan het bestuur.

Governance (2/2): Actieplannen zijn verankerd in de bredere organisatiestructuur middels trainingen en de betrokkenheid van (risico)managers. De mate waarin en manier waarop verschillen per instelling

90%

van de instellingen traint medewerkers en management in duurzaamheidsthema's om het actieplan goed te kunnen uitvoeren

De mate waarin en de manier waarop instellingen hun personeel meenemen in hun organisatie verschillen per instelling.

Deze verschillen hebben voornamelijk betrekking op wie de training ontvangt (bijvoorbeeld alle medewerkers, een selectie van medewerkers of uitsluitend het bestuur), de mate van verankering van de training in de organisatie (structureel of op ad-hoc-basis) en of de training verplicht of vrijwillig is.

- Een derde van de instellingen die hun trainingsaanbod hebben toegelicht*, biedt structureel ESG-trainingen aan of gaat dit doen vanaf 2023.
- Een derde van de instellingen geeft aan dat het management training heeft gehad op het vlak van duurzaamheid (zowel structureel als eenmalig).
- Vier instellingen stellen trainingen omtrent duurzaamheid vrijblijvend beschikbaar voor alle medewerkers, bijvoorbeeld middels een online Academy.
- Bij de overige instellingen vindt het trainingsaanbod plaats op ad-hoc-basis (zoals af en toe workshop of event), middels informele kennisdeling (intern) of op basis van medewerkersbehoefte.

*21/51 organisaties hebben de rol van ESG-gerelateerde training toegelicht in de vragenlijst.

65%

van de instellingen heeft een rol weggelegd voor de interne risicomanagers en interne auditors in het beoordelen van de effectiviteit van de actieplannen

Naast de verankering via training, worden interne risicomanagers en interne auditors betrokken bij de realisatie van het actieplan, waaronder:

- integratie van targets in het beoordelingsbeleid van medewerkers;
- beoordelen van de reductiedoelstellingen vanuit een risicoperspectief;
- uitdagen van het management op bedrijfsrisico's met betrekking tot de klimaatdoelen en het bieden van ondersteuning voor het mitigeren van deze risico's;
- bieden van inhoudelijke kennis en ondersteuning omtrent klimaatrisico's binnen de organisatie, zodat deze risico's goed begrepen worden;
- bieden van ondersteuning in het implementeren van wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid.

Enkele organisaties hebben de interne risicomanagers (de zogenoemde tweede lijn) en interne auditors (de derde lijn) nog niet betrokken, omdat zij aangeven het nog te vroeg te vinden om de effectiviteit van het actieplan te kunnen beoordelen, omdat het pas recent gepubliceerd is.

Scope (1/2): 71% van de instellingen heeft alle 'relevante' activaklassen in scope. Bijna de helft van de instellingen neemt de scope 3 van de gefinancierde emissies (deels) mee

71%

van de instellingen geeft aan alle relevante activaklassen te hebben opgenomen in het actieplan.

In de leidraad¹ staat dat alle financieringen en beleggingen relevant zijn, met uitzondering van die waarvoor de emissies verwaarloosbaar zijn. Ook kunnen organisaties prioriteit geven aan de activaklassen waarbij er voldoende (betrouwbare) data en meetmethoden beschikbaar zijn en/of er voldoende mogelijkheden zijn om de emissiereductie te sturen (zie prioriteitscategorie 1 in de leidraad). Deze twee redenen zijn dan ook veelgenoemde redenen om bepaalde activaklassen buiten scope te laten. Ook hebben 14 organisaties (27% de leidraad uit Q4 2022 (nog) niet toegepast.

Wanneer niet alle relevante activaklassen in scope zijn, is het lastig vast te stellen of de actieplannen voldoende bijdragen aan het behalen van het gestelde reductiedoel van het Klimaatakkoord. De verwachting is dat er in de toekomst meer mogelijkheden komen voor het meten van emissies en het formuleren van doelstellingen voor activaklassen die nu in de leidraad vallen onder prioriteitscategorie 2. Het is daarom erg belangrijk dat actieplannen worden uitgebreid wanneer er (betrouwbare) data en meetmethoden beschikbaar komen.

Voorbeeld: hoewel EU staatsobligaties 20% van het beleggingsportfolio van een groot pensioenfonds betreffen, zijn deze niet opgenomen in het actieplan, vanwege de beperkte invloed die het fonds kan uitoefenen op het reduceren van emissies uit staatsobligaties. Hierdoor is een aanzienlijk deel van het portfolio buiten scope.

45%

van de instellingen neemt scope 3 van de gefinancierde emissies (deels) mee in de doelstellingen.

Financiële instellingen die aangeven scope 3 gedeeltelijk mee te nemen in de doelstellingen doen dit voor bedrijven/sectoren waarbij scope 3 een aanzienlijk deel is van de totale uitstoot. Dit is bijvoorbeeld het geval bij autofabrikanten, gas- en oliebedrijven en vastgoedverhuurders. De voornaamste reden voor het niet meenemen van scope 3 in de doelstellingen is dat er geen (betrouwbare) data en/of meetmethodes beschikbaar zijn. De leidraad¹ geeft geen uitleg over het meenemen van scope 3 in het zetten van doelstellingen (want: niet verplicht). Instellingen worden wel aangemoedigd hierover te rapporteren.

De grootste klimaatimpact van financiële instellingen bevindt zich in scope 3 (indirecte, gefinancierde emissies) van organisaties waaraan instellingen financiële producten, zoals leningen of beleggingen, verstrekken. Bijvoorbeeld, wanneer een bank een lening verstrekt aan een olie- of gasbedrijf valt de uitstoot die bij deze activiteit vrijkomt vrijwel volledig in de scope 3-emissie (zie appendix 5 voor aanvullende uitleg).

Vanwege het grote aandeel van scope 3 in de gefinancierde emissies is het van belang dat financiële instellingen deze, waar mogelijk, meenemen in hun actieplan. Aangezien er nog niet voor alle sectoren data beschikbaar is voor scope 3, volgt de PCAF-standaard een gefaseerde benadering van de scope 3-rapportage per sector (appendix 5).

¹[Leidraad-Leidraad-voor-relevante-financieringen-beleggingen-en-actieplannen-okt2022.pdf \(klimaatcommitment.nl\)](#)

Scope (2/2): Op sommige activaklassen, zoals aandelen, wordt vaker een doelstelling gezet en gemonitord dan op complexere activaklassen, zoals zakelijke leningen en hypotheke

Het monitoren van CO₂e-emissies en het zetten van doelstellingen per activaklasse dragen bij inzicht om scherpere acties te nemen en hierdoor aan de haalbaarheid van een actieplan. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal instellingen dat een specifieke activaklasse in scope heeft van het actieplan. Van de instellingen die de activaklasse in scope hebben (kolom 1) wordt weergegeven hoeveel instellingen de CO₂e-uitstoot van deze activaklasse monitoren en hoeveel instellingen een reductiedoelstelling voor deze activaklasse hebben.

Overzicht van de activaklassen in scope waarbij er gemonitord wordt en er doelstellingen worden gezet (in aantallen, op basis van 51 ingevulde vragenlijsten)*

Activaklasse	In scope	Monitoring	Doelstelling
Beursgenoteerde aandelen	41	35	30
Bedrijfsobligaties	40	34	28
Commercieel vastgoed	30	24	16
Hypotheke	26	17	9
Staatsobligaties	26	19	7
Zakelijke & mkb-leningen	18	11	6
Fysieke activa	15	10	6
Private equity	13	7	3
Projectfinanciering	9	5	5

* Zie appendix 8 voor een uitsplitsing per type instelling.

Toelichting

De mate waarin CO₂e-emissies worden gemonitord en/of er doelstellingen zijn geformuleerd, verschilt per activaklasse. Zo is er bijvoorbeeld een verschil te zien tussen de activaklassen 'beursgenoteerde aandelen' en 'hypotheke'. De CO₂e-uitstoot van aandelen wordt gemonitord door 95% van de instellingen en voor deze activaklasse is er in 81% van de actieplannen een target gezet. Voor hypotheke is dit maar respectievelijk 65% en 35%. Dit kan o.a. komen door een gebrek aan databeschikbaarheid, of door het gebrek aan mogelijkheden om invloed uit te oefenen op deze activaklasse. Dit laatste kan het geval zijn wanneer de instelling niet zelf de hypotheekverstrekker is, maar via een andere partij in hypotheke investeert.

Voorbeeld:

Een van de pensioenfondsen heeft geen doelstellingen voor hypotheke. Dit komt doordat ze alleen inzicht hebben in de energielabels van de woningen, wat soms onvoldoende is voor het berekenen van de CO₂e-emissies. Daarvoor is extra informatie, zoals het vloeroppervlak of het daadwerkelijke stroomverbruik, nodig. Deze data is momenteel niet beschikbaar voor de betreffende instelling. Daarnaast is het in het geval van pensioenfondsen ook verklaarbaar dat de focus minder ligt op hypotheke, gezien het beperkte aandeel hiervan in de portefeuille. Ze gaan nader onderzoek doen naar hoe ze een reductiedoelstelling kunnen vaststellen.

Methoden (1/2): Financiële instellingen maken gebruik van meerdere, op wetenschap gebaseerde, methoden om hun actieplannen en doelstellingen te formuleren

Financiële instellingen gebruiken een groot aantal erkende methoden in hun actieplan, voor verschillende doeleinden. Voor het meten van de CO₂e-voetafdruk gebruikt 92% PCAF. Verder hebben instellingen meer dan 10 andere methoden benoemd die ze gebruiken in het actieplan (appendix 6). Gezien de verscheidenheid aan methoden, is het van belang dat organisaties transparant zijn over welke methoden ze gebruiken, en voor welke doeleinden. 92% beschrijft de gebruikte meetmethoden.

92%

van de instellingen maakt gebruik van de PCAF-standaard in het actieplan. PCAF is een erkende methode voor het meten van de CO₂e-uitstoot voor financiële instellingen.

Naast PCAF maken financiële instellingen ook gebruik van een aantal andere erkende methoden in hun actieplan, elk voor een ander doel:

- **12%** gebruikt een methode op basis van temperatuur (bv. SBTi) om doelen vast te stellen;
- **18%** gebruikt het percentage bedrijven dat voldoet aan klimaatcriteria als indicator in het actieplan;
- **35%** gebruikt een andere methode (appendix 6).

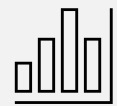
Verschillende methoden, verschillende doeleinden

Binnen de financiële sector bestaat er een groot aantal methoden die instellingen kunnen gebruiken voor het realiseren van hun actieplan.

Zo zijn er o.a. methoden voor het bepalen van de doelstellingen (o.a. SBTi), voor het meten van de CO₂e-voetafdruk (PCAF), voor het monitoren van voortgang (o.a. PACTA) en voor het rapporteren hiervan. Daarnaast zijn er methoden die geschikt zijn voor specifieke sectoren binnen de financiële sector, zoals vastgoed.

Welke methode(n) een financiële instelling gebruikt, hangt dus sterk af van het type instelling en het specifieke portfolio. Daarom is het van belang dat instellingen transparant zijn over welke methoden zijn gebruikt, voor welke doeleinden.

92%

beschrijft welke meetmethoden worden gebruikt voor het berekenen van de reductiedoelstellingen.

88%

beschrijft welke data er gebruikt is voor de klimaatactieplannen en -doelstellingen.

80%

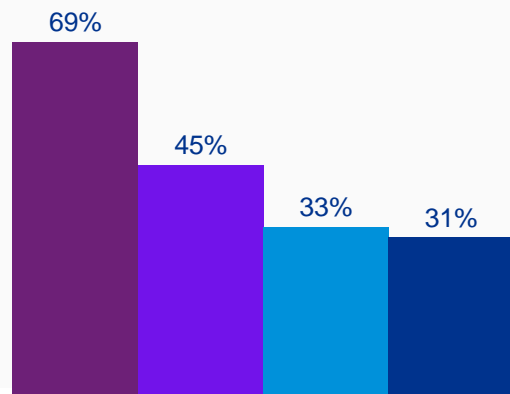

beschrijft de assumpties die gemaakt zijn voor het ontwikkelen van klimaatdoelstellingen of voor het klimaatactieplan. 8% gebruikt geen assumpties.

Methoden (2/2): Financiële instellingen maken gebruik van meerdere CO₂e-indicatoren in hun actieplan. De verschillende indicatoren dienen elk een ander doel en vullen elkaar aan

De verschillende indicatoren gebruikt door instellingen voor het formuleren van hun actieplannen en reductie doelstellingen (in %)

- Voetafdruk (CO₂e / EURm geïnvesteerd)
- Absolute emissies
- Overige *
- Intensiteit (CO₂e / EURm omzet)

* Bijvoorbeeld fysieke emissie-intensiteit.

Verschillende indicatoren dienen verschillende doelen

Absolute emissies

Absolute emissies maken inzichtelijk hoeveel CO₂e de beleggingen en financieringen van een instelling in totaal uitstoten. Ze bieden inzicht in de voortgang van de klimaatdoelen op het totale portfolioniveau. Bij een 'net zero'-portfolio in 2050 zijn de absolute emissies in 2050 netto nul.

Economische indicatoren

Economische indicatoren, zoals de voetafdruk en CO₂e-intensiteit, helpen om de voortgang binnen een specifieke instelling, sector of activaklasse te begrijpen en te vergelijken. De emissie-intensiteit geeft de totale CO₂e-emissies per verdiende euro weer, terwijl de voetafdruk de CO₂e-uitstoot per geïnvesteerde euro uitdrukt.

Fysieke emissie-intensiteit

De fysieke emissie-intensiteit geeft de CO₂e-uitstoot per eenheid fysieke output weer, zoals per m², per ton product of per kWh. Hiermee kan de efficiëntie per eenheid voor (een deel van) een portefeuille gemeten en vergeleken worden. Dit is gebruikelijk in specifieke sectoren, zoals vastgoed.

Het gebruik van indicatoren in de praktijk

Voorbeeld 1:

Een grote bank (portefeuille EUR 50 miljard) stoot waarschijnlijk meer CO₂e uit dan een kleine bank (portefeuille EUR 5 miljard). Het vergelijken van de voetafdruk (CO₂e per geïnvesteerde euro) van beide banken geeft dan meer inzicht in hoe de banken ten opzichte van elkaar presteren dan absolute emissies.

Voorbeeld 2:

Wanneer een vermogensbeheerder de portefeuille uitbreidt, bv. door een overname, stijgt de absolute CO₂e-uitstoot van deze instelling ten opzichte van een eerder rapportagejaar sterk. Als de relatieve emissie (bv. voetafdruk of CO₂e-intensiteit) vervolgens daalt, kan dit een goed teken zijn, ondanks de stijging in absolute emissies.

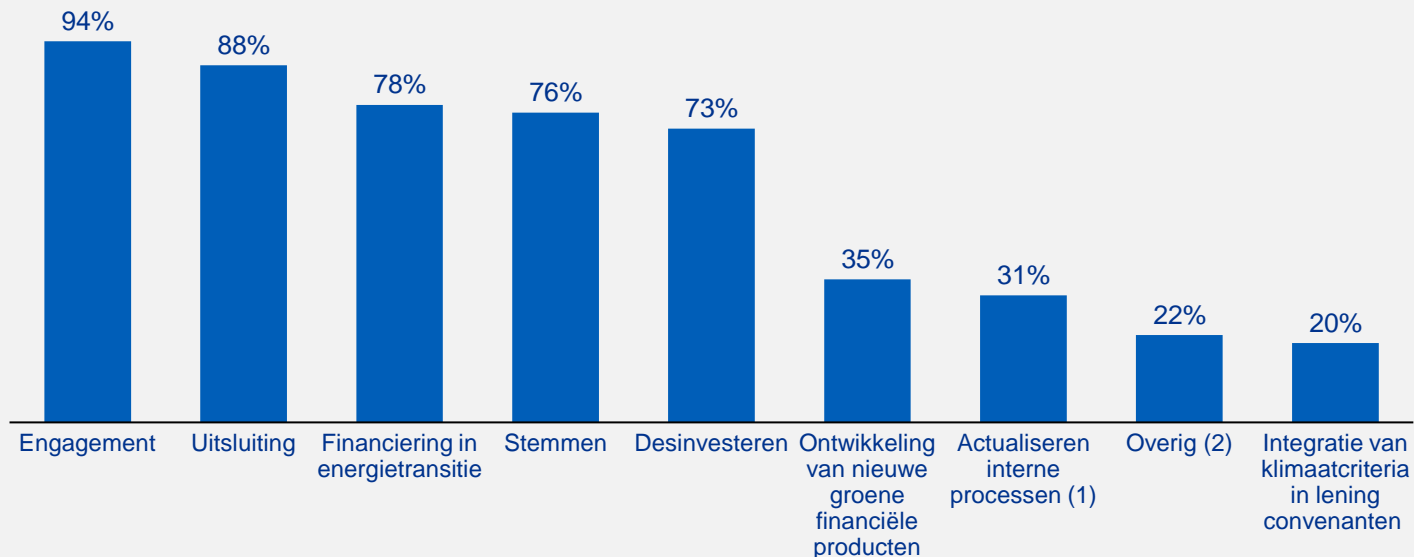
Voorbeeld 3:

Een grote vastgoedportefeuille stoot absoluut vaak meer CO₂ uit dan een kleine, en vastgoedprijzen verschillen sterk per land. Het gebruik van een fysieke indicator, zoals de CO₂e-uitstoot per m², geeft dan een beter beeld van de progressie die gemaakt wordt binnen de sector.

Acties (1/4): De meest gebruikte acties om de reductiedoelstellingen te behalen zijn engagement, uitsluiting, financiering van de energietransitie, stemmen en desinvesteren

Engagement, uitsluiting, financiering in de energietransitie, stemmen en desinvesteren zijn de meest genoemde acties om de reductiedoelstellingen te behalen. Zie appendix 7 voor een uitsplitsing per type financiële instelling..

Instellingen hebben de volgende acties opgenomen in het actieplan

¹ Bv. training, aanpassing governance en kapitaalallocatie.

² Overige acties betreffen o.a. het stresstesten van scenario's, het samenwerken met klanten om de CO₂e te verlagen of het mobiliseren van additioneel publiek of privaat investeringskapitaal.

Acties in de praktijk

Een verzekeraar gaat het gesprek (**engagement**) aan met de producenten van kolen (voor staalproductie) en conventionele olie- en gasproducten. Wanneer hun doelstellingen niet voldoende in lijn zijn met het transitiepad van het Klimaatakkoord van Parijs, zullen ze hun aandelen in deze bedrijven verkopen.

Een van de pensioenfondsen heeft vorig jaar besloten om niet meer te beleggen in bedrijven met een bedrijfsmodel gebaseerd op de exploratie en productie van fossiele brandstoffen. Dit is een voorbeeld van **desinvestering** en **uitsluiting**.

Een vermogensbeheerder heeft een **nieuw financieel product ontwikkeld** dat zich toespitst op het duurzaam ontwikkelen van agrarisch land.

Naast het voeren van gesprekken en het stellen van financieringseisen, gaan enkele banken ook in gesprek met klanten om hen te stimuleren duurzamere producten af te nemen. Zo informeren enkele banken hun klanten bij het afsluiten van een hypotheek over de mogelijkheden en besparingskansen van verduurzaming en bieden hierbij producten aan om de oplossingen te financieren.

Acties (2/4): Stemmen en engagement zijn voorbeelden van klimaatacties van de financiële sector

Stemmen

Beschrijving	Stemmen	Engagement
Toepassing	<p>Betrokken financiële instellingen zoals vermogensbeheerders, pensioenfondsen en verzekeraars geven aan onder andere gebruik te maken van stemrecht als onderdeel van hun strategie voor klimaatactie, aangezien zij een beleggingsportefeuille met aandelen bezitten, terwijl sommigen van hen een gestructureerd stembeleid hebben. Een aantal instellingen publiceren hun stembeleid op de website, waardoor goed inzichtelijk is welke duurzaamheidsmoties zij steunen.</p>	<p>Financiële instellingen geven bijvoorbeeld aan dat zij gesprekken voeren om de bedrijven in hun portefeuille te sturen, waarbij verschillende van hen een duidelijke engagementstrategie en -aanpak hebben ontwikkeld.</p>
Het gebruik van de instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> • Het stembeleid bevat criteria om voor of tegen klimaatgerelateerde voorstellen te stemmen, zoals klimaatgerelateerde voorstellen van aandeelhouders, herverkiezing van bestuursleden, ontwikkeling van een klimaatstrategie en goedkeuring van klimaatgerelateerde publicaties. • Een aantal instellingen hebben een stembeleid voor klimaat opgesteld, waarbij zij tegen de herverkiezing van bestuursleden stemmen als het bedrijf zijn CO₂e-uitstoot niet bekendmaakt en/of waarbij zij vóór klimaatgerelateerde voorstellen van aandeelhouders stemmen. • Bovendien gaf de recente AVA van Shell een signaal af aan de markt dat steeds meer aandeelhouders hun stemrecht uitoefenen om de aanpak van het bedrijf op klimaatgebied te sturen, getuige het feit dat het aantal stemmen van beleggers tegen de strategie voor energietransitie tussen 2021 en 2022 is verdubbeld. • Banken hebben relatief weinig aandelen op hun balans en de meeste hebben daarom geen stembeleid voor klimaat geformuleerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële instellingen voeren gesprekken met directies, bestuursleden en senior management van bedrijven in hun portefeuille om ze aan te sporen hun inspanningen op het gebied van duurzaamheid te verbeteren. Dit doen de financiële instellingen zelf of collectief binnen de sector. • De selectiecriteria voor bedrijven in hun portefeuille variëren doorgaans op basis van verschillende criteria, zoals een hoge uitstoot of een lage score op ESG-gebied. • Een groot aantal financiële instellingen heeft aangegeven dat zij deelnemen aan initiatieven zoals Climate Action 100+, waarbij collectieve verbintenissen worden aangegaan met bedrijven met een hoge CO₂e-uitstoot om ervoor te zorgen dat de CO₂e-reductie op het Klimaatakkoord van Parijs is afgestemd.

Acties (3/4): Thematisch investeren, uitsluiting en desinvesteringen zijn voorbeelden van klimaatacties van de financiële sector

Thematisch investeren¹

Uitsluiting en desinvesteringen

Beschrijving	Financiële instellingen gebruiken verschillende vormen van financieringen en investeringen om kapitaal richting activiteiten te sturen die een positief effect op het klimaat hebben.	Met uitsluiting of een desinvesteringsstrategie worden bedrijven met een hoog ESG-risico uit een portefeuille verwijderd.
Toepassing	Instellingen investeren in en financieren activiteiten met een klimaatgerelateerde focus. Zij doen dit door verschillende criteria en doelstellingen te formuleren voor klanten/portefeuillemaatschappijen via verschillende financiële instrumenten.	Instellingen kunnen ervoor kiezen om bepaalde sectoren uit te sluiten van financiering of investering of kunnen desinvesteren.
Het gebruik van de instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> • Banken richten hun financiering op duurzame projecten en klanten, door preferentiële financieringsvoorwaarden aan te bieden, ESG in de criteria voor kredietverstrekking op te nemen en klimaatprestaties aan duurzame hypotheek en leningen te koppelen. • Beleggers alloceren kapitaal aan koolstofarme activa door te investeren in de best presterende bedrijven en gebruik te maken van instrumenten zoals thematische fondsen, positieve en negatieve screening en het opnemen van ESG-scores bij het samenstellen van hun portefeuilles. Bij algemene criteria voor screening wordt rekening gehouden met onderwerpen als risico, rendement, kosten en de mate waarin de activiteiten duurzaam en verantwoord zijn. • Groene obligaties worden aangetrokken om nieuwe en bestaande projecten te financieren die milieuvriendelijk opleveren. Andere producten die op openbare en particuliere markten worden gebruikt, zijn impactbeleggingen en ESG-fondsen. • Veel instellingen hebben hun middelen ingezet voor klimaat gerelateerde initiatieven en de waarde ervan wordt openbaar gemaakt. Zo heeft een aantal instellingen melding gemaakt van het bedrag dat is geïnvesteerd in groene obligaties en investeringen in infrastructuur op energiegebied. Andere instellingen hebben bijvoorbeeld ook een doelstelling geformuleerd om vóór eind 2030 5% van alle activa onder beheer te beleggen in oplossingen voor CO₂e-afvang. 	<ul style="list-style-type: none"> • Op uitsluitingslijsten staan sectoren die absoluut niet in portefeuilles zijn toegestaan. Maar sommige financiële instellingen bouwen hun investeringen in koolstofintensieve sectoren (bv. steenkool, olie en gas) geleidelijk af. Sommige instellingen hanteren uitsluitingscriteria voor sectoren als houtkap en steenkoolwinning. • Desinvestering (het terugtrekken van een investering) is soms het laatste redmiddel als bedrijven na meerdere gesprekken nog steeds achterblijven op de reducties. • Sommige vermogensbeheerders kiezen voor een geleidelijke afbouw, waarbij zij een limiet (bv. 70%) hanteren voor het gebruik van steenkool door bedrijven waarin zij investeren. Bedrijven die deze limiet overschrijden, worden onderworpen aan engagement en toezicht, en mogelijke uitsluiting. • Hoewel uitsluiting en desinvestering effectief zijn om het CO₂e-gehalte in portefeuilles te verlagen, blijft de CO₂e-uitstoot in de reële economie gelijk. Wel kan een uitsluiting bijdragen aan bijvoorbeeld hogere leenkosten voor een bedrijf en daarmee een prikkel om te verduurzamen. • De financiële sector staat voor een voortdurend dilemma om een evenwicht te vinden tussen desinvestering en engagement, met als doel om de klanten en bedrijven diens activiteiten een werkelijke impact hebben op het klimaat, te stimuleren om deze activiteiten geleidelijk koolstofvrij te maken.

¹Thematisch investeren komt deels overeen met de opties 'investeren in energietransitie' en 'duurzame producten ontwikkelen'.

Acties (4/4): 94% van de organisaties heeft een duidelijk inzicht waar in hun portfolio de grootste klimaatimpact zit. CO₂e-compensatie wordt enkel gebruikt voor de restemissies

94%

van de instellingen heeft duidelijk inzicht in waar in hun portfolio de grootste klimaatimpact zit.

78% van de instellingen gebruikt dit inzicht om zich te richten op de bedrijven/sectoren met de hoogste emissies, bijvoorbeeld in het formuleren van (de eerste ronde van) doelstellingen, of de acties zoals engagement of desinvesteringen.

16% van de instellingen geeft aan dat er bij hen geen duidelijke link is tussen de acties en de sectoren met de hoogste emissies. 3 instellingen (6%) hebben geen duidelijk beeld in welk deel van de portfolio de grootste klimaatimpact zit.

Een van de banken heeft de eerste ronde van targets gebaseerd op een klimaatrisicoanalyse. Deze analyse nam de omvang van de portfolio's, de emissie-intensiteit en de beschikbaarheid van data en methodes in overweging. Daarnaast heeft een van de verzekeraars ervoor gekozen om minder te investeren in fossiele brandstoffen vanwege de hoge klimaatimpact ervan.

24%

van de betrokken instellingen geeft aan gebruik te maken van CO₂e-compensatie (voor de eigen CO₂e-footprint).

CO₂e-compensatie is een vermindering of verwijdering van de netto uitstoot van broeikasgassen die is gemaakt om emissies elders te compenseren. Hoewel 24% van de instellingen heeft aangegeven hier gebruik van te maken, blijkt uit de toelichtingen van deze instellingen in de vragenlijst (op basis van zelfrapportage) dat het slechts gaat om de compensatie van de restemissies wanneer verdere reductie niet meer mogelijk is of als er geen duurzame alternatieven meer beschikbaar zijn, zoals voor cement. De focus van de instellingen ligt dus op het reduceren van de emissies en niet op de compensatie ervan.

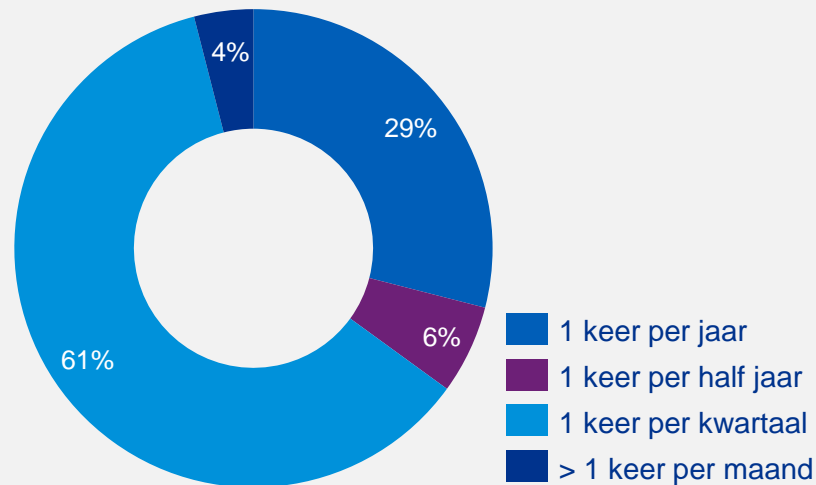
CO₂e-emissies kunnen bijvoorbeeld worden gecompenseerd door te investeren in natuur- of klimaatbeschermingsprojecten. Aangezien een van de instellingen de ambitie heeft om al in 2035 een 'net zero'-portfolio te hebben, maakt deze wel al eerder gebruik van CO₂e-compensatie. Wel geeft deze instelling aan om zich nog steeds te blijven focussen op het reduceren van emissies, ook na 2035.

Monitoring: 100% rapporteert de voortgang van de actieplannen minimaal jaarlijks aan het bestuurders, 61% doet dit elk kwartaal. 75% van de instellingen verwacht het plan aan te passen in 2023

Voortgang

61% van de instellingen geeft aan de voortgang op de actieplannen minimaal op kwartaalbasis te rapporteren aan het bestuur

Frequentie van delen van voortgang met bestuurders

Wijzigingen

35%

van de instellingen heeft zijn doelstellingen aangepast naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie van de doelen.

Van de instellingen die geen aanpassingen gemaakt hebben, geeft 45% aan dat dit komt doordat de organisatie nog niet eerder een actieplan gepubliceerd had.

75%

van de instellingen verwacht het klimaatactieplan in 2023 aan te passen op basis van nieuwe wetenschappelijke kennis.

Organisaties zijn bijvoorbeeld van plan hun scope uit te breiden door middel van het toevoegen van assets/sectoren of door scope 3 (gedeeltelijk) mee te nemen in hun doelstellingen. Ook wil een deel meer doelstellingen gaan zetten, bijvoorbeeld tussentijdse doelstellingen of sector-/activaklasse-specifieke doelstellingen. De mogelijkheden hangen af van de beschikbaarheid van (betrouwbare) data en meetmethodes.

Bredere context & afhankelijkheden

Dit rapport dient gelezen te worden met inachtneming van een vijftal relevante contextuele aspecten. De eerste twee aspecten betreffen algemene observaties van KPMG over de haalbaarheid en vergelijkbaarheid van de actieplannen. De andere drie aspecten zeggen iets over de rol van de financiële sector in het reduceren van emissies en de belemmeringen die daarbij spelen. Instellingen geven aan dat zij (deels) ook afhankelijk zijn van externe factoren.

01 Elke instelling heeft een uniek klimaatactieplan, daarom zijn de plannen niet altijd goed met elkaar te vergelijken

Het doel van elke financiële instelling is om een specifiek haalbaar actieplan op te stellen. Het doel is dus niet vergelijkbaarheid. Er zijn bijvoorbeeld verschillen op basis van:

- subsectoren en regio's waarin financiële instellingen investeren; sommige partijen opereren wereldwijd, andere alleen in Nederland;
- activaklassen waarin instellingen (mogen) investeren; een bank heeft meer hypotheek op de balans dan een vermogensbeheerder.

02 Instellingen zijn afhankelijk van gefinancierde entiteiten als het aankomt op het reduceren van emissies

Als voorbeeld, bij de helft van de actieplannen zijn staatsobligaties opgenomen als relevante activaklasse. Bij pensioenfondsen en verzekeraars is deze activaklasse vaak een groot deel van de portefeuille. Organisaties geven echter aan dat engagement niet altijd mogelijk is met buitenlandse overheden, waardoor de beoogde reductie niet goed beïnvloedbaar en daarmee te realiseren is.

03 Instellingen zijn mede afhankelijk van hun klanten

Vermogensbeheerders geven aan dat hun CO₂e-emissies afhangen van de mandaten van hun klanten. Een van de vermogensbeheerders geeft bijvoorbeeld aan dat de **eigen beleggingen** in lijn zijn met een 1,5 °C-scenario, maar dat de **mandaten** van hun klanten potentieel kunnen bijdragen aan een opwarming van 2.3 tot 3.3 °C in 2050.

04 De beschikbaarheid van (betrouwbare) data en meetmethodes is een van de belangrijkste redenen voor een onvolledige scope

Voor het monitoren en het zetten van doelstellingen zijn (betrouwbare) data en meetmethodes van belang. Dit is dan ook een van de belangrijkste redenen waarom sommige relevante activaklassen buiten scope worden gelaten en dat scope 3 niet altijd wordt meegenomen in de monitoring. Dit is bijvoorbeeld het geval bij vastgoed, aangezien instellingen het energieverbruik van de huurders niet altijd kunnen inzien. Daarnaast rapporteren het midden- en kleinbedrijf niet altijd hun emissies, wat ook leidt tot een gebrek aan data.

05 Hoewel de actieplannen met zorg zijn opgesteld, is lastig vast te stellen of de acties voldoende zijn om de CO₂e-reductie te behalen

Het is moeilijk te voorspellen of de beschreven acties zullen garanderen dat de portefeuilles van de instellingen 'net zero' zullen zijn in 2050. Dit geldt ook voor het behalen van het 2030 doel. In het algemeen zijn de actieplannen met zorg opgesteld en zijn deze geborgd in de organisatie. Implementatie is echter onder andere afhankelijk van het invoeren van duurzaamheidsmaatregelen in de fysieke economie.

04

Appendices

Verantwoording

Appendix 1

Beschrijving methodologie analyse van KPMG

KPMG heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment bestaande uit de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie en de Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS).

Dit onderzoek is grotendeels gebaseerd op publiekelijk beschikbare informatie van de individuele deelnemende instellingen en is niet onderworpen aan een controle. Deze instellingen hebben input geleverd door middel van een door KPMG opgestelde vragenlijst met verwijzingen naar publiekelijk beschikbare informatie. De vragenlijst is ingevuld door 51 van de 52 organisaties.

De informatie van de individuele instellingen is grotendeels goedgekeurd op managementniveau.

Voor een aantal instellingen was dit de eerste keer dat een klimaatactieplan is vastgesteld. Veel instellingen geven aan deze plannen de komende jaren te gaan herijken. In de volgende voortgangsrapportage is het voornemen om naast de reductie in cijfers ook een analyse te maken van de bijgewerkte plannen.

In het geval van gediversifieerde instellingen heeft KPMG in overleg met de instelling onderzocht wat de beste oplossing was. Zo zijn voor Achmea 2 vragenlijsten ingevuld en waren er 3 actieplannen opgeleverd. Bij Van Lanschot Kempen is er 1 vragenlijst ingevuld en is er 1 actieplan opgeleverd voor zowel de bank als de vermogensbeheerder.

Om tot een zorgvuldige beoordeling van de actieplannen te komen is er niet alleen gekeken naar de vereisten vanuit het Klimaatcommitment, maar ook naar additionele bronnen, zoals de Leidraad, en de eigen observaties van KPMG.

Inzichten zijn verkregen uit o.a. de volgende richtlijnen: GHG Protocol, Guidelines for Climate Target Setting for Banks, SBTi sector guidelines, Sustainable Markets Initiative, WWF net-zero Introduction guide for financial institutions, PRI Inaugural 2025 Target Setting Protocol.

Mijlpalen en belangrijkste ontwikkelingen in de sector

Appendix 2

Sinds 2015 is de Nederlandse financiële sector actief betrokken bij klimaatgerelateerde initiatieven. Dit is in lijn met zijn inspanning om een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, de klimaatdoelstellingen van de EU en het Nederlandse Klimaatakkoord.

2015

PCAF

Oprichting van het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) door Nederlandse financiële instellingen voor het meten, beoordelen en publiceren van broeikasgasemissies van investeringen en leningen.

Dutch Carbon Pledge

11 Nederlandse financiële instellingen deden een oproep aan wereldleiders om de rol van de financiële sector bij het behalen van klimaatdoelstellingen in overweging te nemen.

2018

PACTA

Het 2° Investing Initiative introduceert het Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA) instrument.

De Spitsbergen Ambitie

15 financiële instellingen komen overeen de klimaatimpact van al hun financierings- en investeringsactiviteiten te meten, extern te rapporteren en te verminderen.

2020

Climate Action 100+

700 investeerders, goed voor meer dan 68 biljoen dollar aan beheerd vermogen, gaan gesprekken aan met bedrijven om de aanpak van klimaatverandering te verbeteren, emissies te verminderen en klimaatgerelateerde financiële informatie te publiceren.

2022

Eerste deel van de tweede voortgangsrapportage over het Klimaatcommitment

SBTi Finance Framework

Biedt een raamwerk om op wetenschap gebaseerde doelstellingen te formuleren om kredietverstrekking en investeringsactiviteiten af te stemmen op het Klimaatakkoord van Parijs.

2016

DNB Platform voor Duurzame Financiering

Platform om samenwerking te bevorderen en de aandacht voor duurzaamheid te vergroten. Werkgroepen richten zich onder meer op klimaatrisico's, biodiversiteit en de circulaire economie.

2019

Klimaatcommitment

Ongeveer 50 financiële instellingen hebben het Klimaatcommitment ondertekend.

Net-Zero Asset Manager Alliance

Vermogensbeheerders over de hele wereld hebben zich ertoe verbonden hun beleggingsportefeuilles te decarboniseren en vóór eind 2050 CO₂e-neutraal te zijn.

2021

Eerste voortgangsrapportage over het Klimaatcommitment

De eerste voortgangsrapportage over de voortgang van de financiële sector op het Klimaatcommitment.

IIGCC Net Zero Framework

Dit raamwerk biedt een aantal gemeenschappelijke acties, maatstaven en methoden om vóór eind 2050 wereldwijd netto nul uitstoot van broeikasgassen te bereiken.

2023

Met dit rapport over de klimaatactieplannen, gepubliceerd in het eerste kwartaal van 2023 brengen wij het tweede deel van de tweede voortgangsrapportage uitbrengen.

Lijst met deelnemende instellingen

Appendix 3

Deelnemende instellingen

- ABN AMRO
- ABP
- Achmea B.V.
- Actiam
- Aegon Asset Management Nederland
- Aegon Nederland N.V.
- Allianz Nederland Groep N.V.
- Anthos Fund and Asset Management
- APG
- ASN Bank
- ASN Impact Investors
- ASR Nederland N.V.
- Athora Netherlands N.V.
- BlackRock (Netherlands) B.V.
- BNG Bank
- BNP Paribas Asset Management Nederland
- BPL Pensioen
- CBRE Investment Management
- Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.
- Coöperatie Univé U.A.
- Coöperatie VGZ U.A.
- De Goudse N.V.
- De Vereende N.V.
- FMO
- ING
- InsingerGilissen
- MN
- MS Amlin Insurance SE Dutch Branch
- NIBC Bank
- NN Group N.V.
- NWB Bank
- O.W.M. MediRisk B.A.
- Pensioenfonds Horeca en Catering
- Pensioenfonds Metaal en Techniek
- Pensioenfonds PGB
- Pensioenfonds voor de Bouwnijverheid
- Pensioenfonds voor de Woningcorporaties
- Pensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie
- Pensioenfonds voor het Bakkersbedrijf
- Pensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf
- Pensioenfonds Werk en (re) Integratie
- Pensioenfonds Zorg en Welzijn
- PME Pensioenfonds
- Rabobank
- Robeco
- Scildon N.V.
- Triodos Bank
- UBP Asset Management
- Unilever APF
- Van Lanschot Kempen
- Volksbank N.V.
- VvAA Schadeverzekeringen N.V.

• Koepelorganisaties

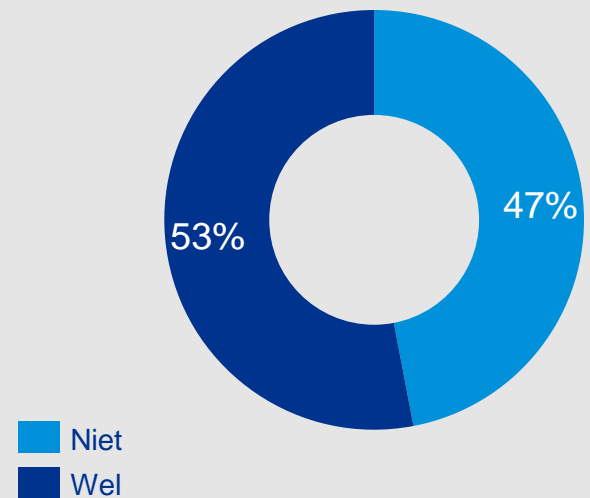
- Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)
- Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)
- Pensioenfederatie
- Verbond van Verzekeraars

Achtergrondvragen o.a. m.b.t. leidraad, energietransitie en verwerking in jaarverslag

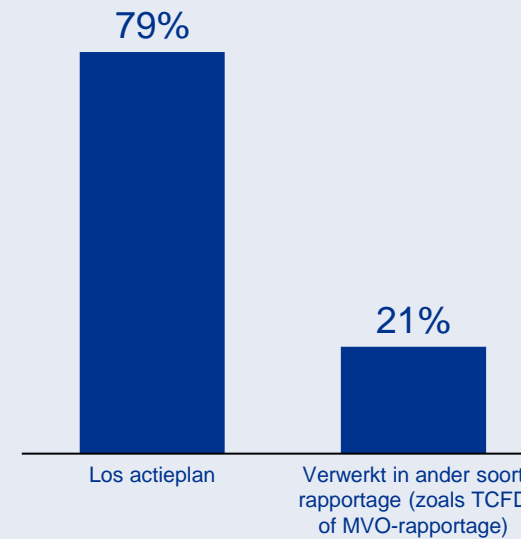
Appendix 4

53% van de deelnemers investeert in de energietransitie. 79% heeft een los klimaatactieplan, maar verwijst wel naar het jaarverslag voor extra toelichtingen. Sommige partijen hebben het actieplan verwerkt in een ander soort rapportage, zoals de TCFD- of MVO-rapportage. Niet alle instellingen hebben de leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen toegepast¹, maar veel verwachten dit wel volgend jaar te doen.

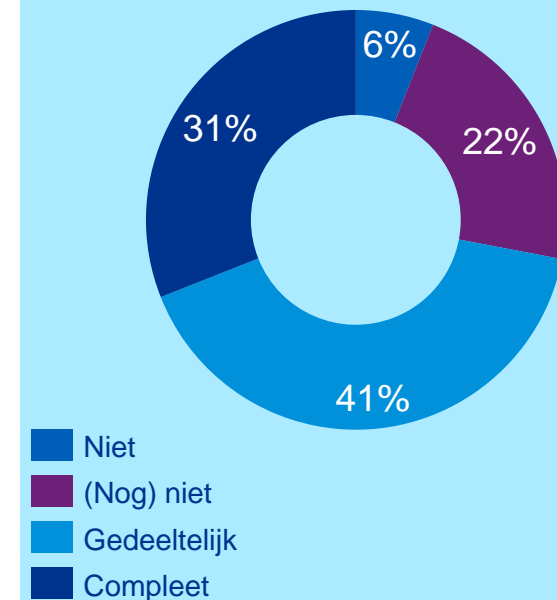
53% van de instellingen heeft een kwantitatieve doelstelling m.b.t. het investeren in/financieren van de energietransitie

79% van de instellingen heeft een los klimaatactieplan

Heeft de leidraad toegepast

¹ [Leidraad](#)

Toelichting over het rapporteren van scope 1, 2 en 3 van de gefinancierde sectoren/bedrijven

Appendix 5

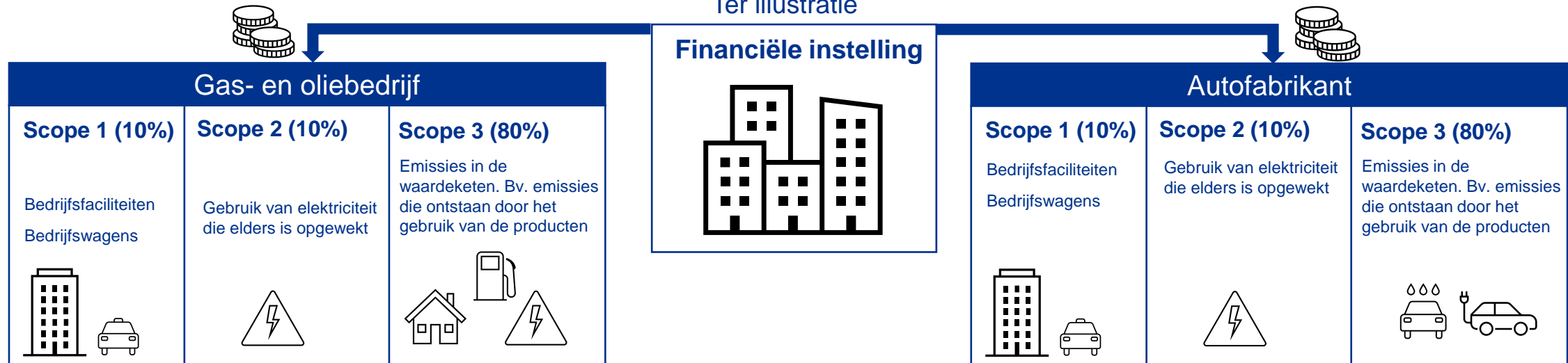
De emissies van een bedrijf kunnen worden onderverdeeld in scope 1, 2 en 3. Scope 3 omvat de emissies in de gehele levenscyclus van alle producten die het bedrijf koopt, vervaardigt en/of verkoopt. Vaak is scope 3 het grootst. Dit wordt hieronder met indicatieve percentages geïllustreerd.

Financiële instellingen dienen te rapporteren over de absolute scope 1 en scope 2 van de gefinancierde emissies in alle sectoren. Voor scope 3 is dit nog niet altijd mogelijk vanwege databeschikbaarheid. Daarom volgt PCAF een gefaseerde benadering die scope 3-rapportage vereist voor het verstrekken van leningen aan en het doen van investeringen in bedrijven. Voor sectoren waar rapportage over scope 3-emissies vereist is, dienen financiële instellingen deze absolute emissies apart openbaar te maken. Afzonderlijke rapportage zorgt voor volledige transparantie en erkent tegelijkertijd mogelijke problemen met dubbeltellingen. In de tabel rechts is de gefaseerde benadering van scope 3-rapportage weergegeven¹.

Lijst van sectoren waarin scope 3 emissies meegenomen dienen te worden zoals gedefinieerd door de EU TEG

Periode	Sectoren(gebaseerd op de NACE classificatie)
Voor gepubliceerde rapporten vanaf 2021	Minimaal olie en gas en mijnbouw(i.e., NACE L2: 05-09, 19, 20)
Voor gepubliceerde rapporten vanaf 2023	Minimaal de bouw, transport, vastgoed, materialen en industrie sectoren (i.e., NACE L2: 10-18, 21-33, 41-43, 49-53, 81)
Voor gepubliceerde rapporten vanaf 2025	Alle sectoren

Ter illustratie

¹ The Global GHG Accounting and Reporting Standard for the Financial Industry ([carbonaccountingfinancials.com](https://www.carbonaccountingfinancials.com)) p. 50/51

Overzicht van methodes/initiatieven

Appendix 6

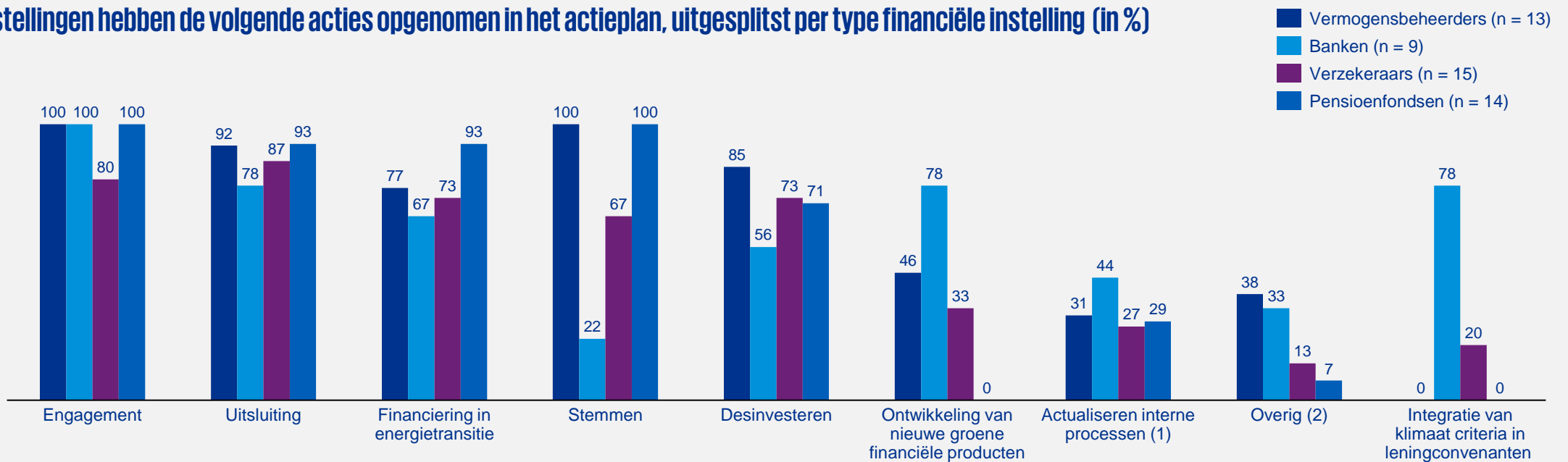
Methode / Initiatief	Beschrijving
Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)	Een door de industrie geleide samenwerking om de uitstoot van broeikasgassen van leningen en investeringen te meten en openbaar te maken.
Science-Based Target Initiative for Financial Institutions (SBTi)	Een wetenschappelijk onderbouwde methode voor bedrijven om reductiedoelstellingen voor broeikasgassen vast te stellen die nodig zijn om binnen een temperatuurstijging van 2 graden boven het pre-industriële niveau te blijven.
Paris Alignment Capital Transition Assessment (PACTA)	Toolkit voor klimaatscenario-analyses voor kredietportefeuilles van investeerders en bedrijven om de afstemming met klimaatscenario's van internationale energieagentschappen in belangrijke sectoren en technologieën te meten.
Transition Pathway Initiative (TPI) Carbon Performance	Koolstofprestatie-module die kijkt hoe de uitstoot van bedrijven nu en in de toekomst zich verhoudt tot de internationale doelstellingen en nationale toezeggingen die zijn gedaan als onderdeel van het Klimaatakkoord van Parijs.
Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM)	Toolkit die de vastgoedsector een transparant, op wetenschap gebaseerd decarbonisatietraject biedt dat afgestemd is op de klimaatdoelstellingen van Parijs.
Carbon Disclosure Project (CDP)	Een initiatief dat bedrijven, steden, staten en regio's in staat stelt hun milieueffecten, inclusief hun uitstoot van broeikasgassen, bekend te maken aan investeerders en belanghebbenden.
PAII Net-Zero Investment Framework	Dit raamwerk is opgesteld door o.a. het IIGCC en helpt investeerders om doelen te stellen, de voortgang te meten en te rapporteren over hun inspanningen om hun investeringen af te stemmen op de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.
Global ESG Benchmark for Real Assets (GRESB)	Een tool voor benchmarking en rapportage voor de prestaties op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur (ESG) van fysieke activa, waaronder onroerend goed en infrastructuur.
EU Climate Transition Benchmark	Een benchmark voor de EU die investeerders helpt bij het beoordelen van de prestaties van bedrijven met betrekking tot de overgang naar een koolstofarme economie en de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.
International Energy Agency's Net-Zero Emissions by 2050 (Roadmap) (IEA NZE)	Een strategie ontwikkeld door het International Energy Agency (IEA) die de stappen schetst die nodig zijn om tegen 2050 een netto nul-uitstoot van broeikasgassen te bereiken.
INITIATOR model (from NMI) for rural real estate	Een model, ontwikkeld door het RIVM, dat de milieu- en gezondheidseffecten (risico's en kansen) van landelijke vastgoedontwikkeling beoordeelt.
UN Asset Owner Alliance Target Setting Protocol	Een protocol om institutionele beleggers een methodologie te bieden om op wetenschap gebaseerde doelstellingen vast te stellen en te implementeren voor het verminderen van hun uitstoot van broeikasgassen, in overeenstemming met de doelstellingen van van Parijs.
UNEP Guidelines for Climate Target Setting	Richtlijnen die de belangrijkste principes uiteenzetten om geloofwaardige, robuuste, impactvolle en ambitieuze doelen te stellen in overeenstemming met het bereiken van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

Acties uitgesplitst per type financiële instelling

Appendix 7

In het diagram hieronder zijn de acties uit de actieplannen uitgesplitst per type financiële instelling. Hierbij dient in het achterhoofd gehouden te worden dat het in dit diagram slechts gaat om type acties die de instellingen zelf hebben opgegeven, en niet de mate van de acties weergeeft. De mate van acties verschilt namelijk per instelling. Acties zoals de integratie van klimaatcriteria in leningconvenanten worden met name door banken toegepast, omdat zij veel aan kredietverstrekking doen.

Instellingen hebben de volgende acties opgenomen in het actieplan, uitgesplitst per type financiële instelling (in %)

¹ Bijv. training, aanpassing governance en kapitaalallocatie.

² Overige acties betreffen o.a. het stresstesten van scenario's, het samenwerken met klanten om CO₂ te verlagen of het mobiliseren van additioneel publiek of privaat investeringskapitaal.

Monitoring en doelstellingen uitgesplitst per type financiële instelling

Appendix 8

In de tabellen hieronder is het aantal instellingen dat monitort en doelstellingen zet voor de verschillende relevante activaklassen uitgesplitst per type financiële instelling. Hierbij is bijvoorbeeld te zien dat maar één pensioenfonds monitort en dat geen enkel fonds doelstellingen zet voor de activaklasse 'hypotheken'. Dit komt mogelijk doordat pensioenfondsen vaak niet direct beleggen in hypotheken. Hierdoor hebben ze weinig inzicht in de portefeuilles en kunnen ze beperkt invloed hierop uitoefenen.

Vermogensbeheerders (n = 13)

Activaklasse	Relevante activa	Monitoring	Doelstelling
Beursgenoteerde aandelen	13	8	7
Bedrijfsobligaties	11	7	6
Commercieel vastgoed	4	3	2
Hypotheken	2	1	0
Staatsobligaties	5	2	1
Zakelijke & mkb-leningen	1	1	0
Fysieke activa	3	2	1
Private Equity	2	1	1
Projectfinanciering	1	1	1

Banken (n = 9)

Activaklasse	Relevante activa	Monitoring	Doelstelling
Beursgenoteerde aandelen	1	1	1
Bedrijfsobligaties	2	2	2
Commercieel vastgoed	7	4	3
Hypotheken	6	5	4
Staatsobligaties	2	2	1
Zakelijke & mkb-leningen	9	5	4
Fysieke activa	1	1	1
Private Equity	2	1	1
Projectfinanciering	4	2	2

Verzekeraars (n = 15)

Activaklasse	Relevante activa	Monitoring	Doelstelling
Beursgenoteerde aandelen	13	12	9
Bedrijfsobligaties	14	13	9
Commercieel vastgoed	8	8	4
Hypotheken	12	10	5
Staatsobligaties	13	12	5
Zakelijke & mkb-leningen	6	5	2
Fysieke activa	4	3	1
Private Equity	2	1	1
Projectfinanciering	1	0	0

Pensioenfondsen (n = 14)

Activaklasse	Relevante activa	Monitoring	Doelstelling
Beursgenoteerde aandelen	14	14	13
Bedrijfsobligaties	13	12	11
Commercieel vastgoed	11	9	7
Hypotheken	6	1	0
Staatsobligaties	6	3	0
Zakelijke & mkb-leningen	2	0	0
Fysieke activa	7	4	3
Private Equity	7	4	0
Projectfinanciering	3	2	2

KPMG Contact

Marco Frikkee

KPMG Sustainability
Partner, Amstelveen
Tel: +31 6 51583468
Frikkee.Marco@kpmg.nl

Tristan Helsloot

KPMG Sustainability
Director, Amstelveen
Tel: +31 6 21393176
Helsloot.Tristan@kpmg.nl

Robin Claushuis

KPMG Sustainability
Senior Consultant, Amstelveen
Tel: +31 6 82019259
Claushuis.Robin@kpmg.nl

KPMG op sociale media

KPMG app

© 2023 KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde handelsmerken die onder licentie worden gebruikt door de zelfstandige ondernemingen die lid zijn van de wereldwijde KPMG-organisatie.